

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal közelet.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Gazdasági háboru.

(K. Ö.) Ismeretes, hogy Törökország Bosznia annektálására azzal felelt, hogy bojkott alá vette a magyar és osztrák kereskedelmi és iparú cikkeit. És amikor diplomaciánk a bojkott miatt interveniált, Törökország azt felelte, hogy senkit sem kényszeríthet magyar és osztrák iparcikkek vásárlására és a teherhordóknak sem parancsolhatja meg, hogy a magyar és osztrák árukat a hajóból kirakják. Ami annyit jelent, hogy Törökország szívesen látja az árubojkottot. Ujabban ugyan ígért valamelyes közbelépést a porta, de tényleg még mindig tart ellenünk a bojkott.

A gazdasági háborunak a kezdetén vagyunk, mely annál félelmetesebb jellegűt ölthet, minél nagyobb azoknak a száma, kik azt nyíltan vagy titokban szítják. Anglia politikai és gazdasági okokból nyíltan támogatja a bojkottot. Oroszország titokban; és már is kapott Törökországtól engedélyt, hogy mindenféle áruházakat állítson. Franciaország, mely a keleti kérdésben a mi álláspontunkat látszik támogatni, érthetetlen módon az egész bojkottmozgalmat gazdasági kérdésnek nyilvánítja, a melybe beleavatkozni a nemzetközi illem tiltja. Németország, a nagy Németország pedig, a mely, ha

érdekeiről van szó, ugyancsak kizsarol bennünket, mélységesen hallgat.

Fokozza a veszedelmet, hogy a bojkottmozgalom már India és Perzsia mohamedán népeire is kiterjedt. Természetesen csupa rokonszenvből európai testvérei iránt, valójában pedig az angol politika befolyása alatt történik mindez. Az indiai bojkott reánk magyarokra nagy bajt jelent, mert egyik legvirágzóbb és legmodernebb iparágunkat, a cukoripart fenyegeti veszedelemmel. Ugyanis mi Indiába 8 és fél millió korona értékű cukrot és azonkívül egyéb cikkekből is egy millió korona értékű cikket szállítunk Indiába. Ha a bojkott gyökeret ver, akkor helyünket elfoglalja majd az orosz cukor.

A bojkottot egy szervezett bizottság rendezi, mely nyilvánosságra hozza a bojkottban résztvevő kereskedők neveit, hogy a lakosság ezeket pártolja. A török kormány pedig ezt a bizottságot feloszlatni nem akarja és helyesli a bojkottot. A háboru egy neme ez; gazdasági háboru ugyan, de sokszor veszedelmesebb, mint a fegyveres háboru.

Tétlenül ezt a dolgot tovább nézni nem lehet. Nem marad más hátra, mint az, hogy kereskedelmi hajóinkat hadihajók kísérik a török vizekre és akkor mi választ el bennünket a fegyveres háborútól?

Tétezi a bajt, hogy Szerbiával és Montenegróval is bajba keveredtünk. A Szerbiával kötött gazdasági provizórium az év végén lejár és bár a Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződés a parlament elé fog terjesztetni, fel sem tétélezhető, hogy a jelen viszonyok között azt akár ideiglenesen is meg lehessen kötni. Montenegrót a legtöbb kedvezmény alapján kezeljük, de ha Montenegrónak úgy tetszik, hogy ágyukat szegez Cattarónak, semmiféle kedvezményben nem részesíthetjük. Romániával is megszakadtak a kereskedelmi szerződéses tárgyalások. És így el lehet mondani, hogy az egész Kelettel gazdasági háboruban állunk.

Megsinyli ezt mindenki. Az iparos, a ki nem fog gyártani, a kereskedő, a ki nem tud közvetíteni és a fogyasztó, a ki azt remélte, hogy a keleti államokkal kötendő kereskedelmi szerződések meg fogják szüntetni, vagy legalább csökkenteni az elviselhetetlen drágaságot. És kinek köszönhetőek ezek az állapotok? A diplomáciának és az azt bábuként tologató kapitalizmusnak. Politika és külgazdasági érdekek szálai mindig a telhetetlen kapitalizmus kezében futnak össze. Bár Magyarország saját erejének gyarapodásával és az egymásra utalt politikai és gazdasági érdekek mélynyos kiegyenlítésével a népek békéjét istápolná!

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A rossz előérzet.

— Lengyelből. —

Egy órája ásitozom már a pályaudvaron, várva a vonat érkezését, Mohón meresztetem ki szememet néhány hölgyre, kik ugyancsak ásitoztak a váróterem különböző zugaiban. Szemjatekomnak az volt az eredménye, hogy egy fiatal fehéroroszkájú, rózsaszíromarcu, ne-felejtéskéjszemű, szőke szépség pipacs-piros nyelvecskáját felém öltötte; e kép elijesztve a szórakozásnak ettől a nemétől, nem tudtam, mivel öljem el a hátralevő időt.

Szerencsére belépett a terembe két fiatal deák. Nyakig sárosak, kedvetlenek, az uttól elcsigázottak s idegesen szórakozottak voltak.

Az egyik közülök, szép arcu, szőke fiu, feltűnően izgatott és csüggedt volt. Sarokba ült, levette sapkáját s arcát azonnal tenyerébe rejtette.

A másik jegyeket vett, társának kezébe nyomta, melléült s nemsokára megrázta vállán.

— Miért csüggedsz? Még minden jóra fordulhat! Hallod, Antal...

— Nem... hiábavélő az, meghal... én tudom, én érzem... tán már is.

Hagyj békét. Hiszen többször ismétlődött atyádnál az ilyes rosszullet.

— Igen... tizenhárom éve beteg a szive; ivott... valamikor. Gondold el, nyolcan vagyunk, a többi mind apró leányka s anyánk gyöngye. Szolgál fél éve. Mily szerencsétlenség...

— Tónikám! meglásd még jóra fordul minden.

Megszóllt a csöngettyű; a teremben zavar támadt; podgyász-dobozok után való kapkodás, tyukszemüprás, taszigálódás, zaj és rendetlenség.

Beültem abba a harmadik osztályú kocsiba, hová a szőke fiu ült. Barátja vezette, leültette, mint valami beteget, a pad ablak melletti szögletébe s vigasztalni próbálta. Sehogy se sikerült.

A szőkének areizmai időnként megrándultak s hajfűrtjei csukott szemére hullottak alá.

— Édes Tónikám — szólt hozzá barátja — meglátd... az isten szerelméért... meggyőződd... érzeted csal...

Csöngettek másodszer, harmadszor. A vigasztaló ifju sietve szállt ki a kocsiból, — a vonat elindult — bus barátja felé integetett oly különösen, mintha ököllel fenyegetné.

Közönséges emberek tömege hemzsegett a kocsiban; széles szoknyájú nők fecsegték. Zsidók kezükkel hadonászva beszéltek, vitatták ülőhelyhez való jogukat s cigarettát füstöltek.

Az ablaküvegen át szikrák láncolata csillogott, mint valami vörösre izzott dróthuzal; a gőzgomolyagok s a füstfelhők vattatömeggé tűntek fel, melyeket a szél szaggatott dirib-darabba s földhöz sujtott.

Gomolygott a füst az esőtől ázott kis bokrokon, melyeket sorsa ültettek arra.

A téli nap szürkülete borongott a tájon, mely tele volt sejtelmes titokzatossággal, melanchóliával...

Szegény szerencsétlen fiu...

Kiváló fényű szemével nézett, mint néz a határtalan, gýaszos pusztá, mely a végtelen rétegeibe mered.

Tudtam, hogy a pusztának csak egy az állandó jellege, egy a magja: az elhagyatottság.

Tudtam, hogy e magba fonódik egy fonál, a remény fonala, rengeteg hosszú, ismeretlen tájakról elhúzódozó fonál.

Senkit se látott, mitse hallott, gondolat nélkül szemlélte a füstkarikákat.

Tudtam, mily kimondhatatlanul rosszul érzi magát, neki mily bántó lassúsággal megy a vonat, mily lesujtott, mennyire kisírná magát, ha tudná.

A remény ama biztos fonala átfonja szívét; ki tudja? Lehet, hogy atyja felgyógyul, lehet, hogy minden rendbe jön...

S egyszerre — eltaláltam, olvastam lelkében — a vér eltűnt az arcáról, az ajkai kifakultak megremegették s a kidülledt szemek borzalommal néztek messze... messze...

A tájon, eddig kihalt, pusztá, sivár tájon valami megélenkült, mintha egy kar uyulna felé, mintha egy ujj fenyegetné s a szellő, mintha suttogná: vigyázz! — nem! Mintha az orkán üvöltene...

A remény fonala elszakadt s a meztelen, rémitően fájdalmas valóság előérzete, melyben eddig nem hitt, éles kardként szurta át szívét.

Ha akkor feléje közeledem s mondanám neki: »Szellem vagyok, ki mindent tud, számodra tudok egy jó hírt, atyád nem halt meg!« — abban a pillanatban lábamhoz borult s hitt volna.

Kimondhatatlan kegyességet tennék vele... De nem mentem hozzá s nem szoritottam meg kezét.

Inkább telhetetlen kíváncsisággal figyeltem meg a testvér-embert.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 4.

Elnök: Justh Gyula.

A kulturáról lesz ma szó a Házban. Csak a kulturáról, amelyben pedig oly annyira el vagyunk maradva. — Természetes tehát, hogy csak kevesen érdeklődnek.

Kevés ember előtt nyitja meg az elnök tíz órákor az ülést.

Pop Cs. István és Zachariás János beszédeit tegnap Apponyi félreértette — így szólta ők s így ma mindketten rektifikálták félremagyarázott szavaikat.

Most azután rátértek

a közoktatásügyi

költségvetés folytatásos tárgyalására.

Markos Gyula beszél elsőnek. A muraközi katolikusok jó magyar emberek és mégis horvát püspök alá tartoznak. Ezt nem lehet tovább tűrni. Kéri a minisztert, szüntesse meg azt a visszasságot. — A költségvetést elfogadja.

Visy Ferenc: A nemzetiségek autonóm oktatási jogát szűkíteni kell. Nemzeti veszedelmet látna abban, hogy ha nemzetiségek egy művelt néposztályt nevelnének ki magukból. Ezután a nemzetiségi kérdés egész komplexumára elkalandozik.

Elnök figyelmezteti, hogy ne térjen el a tárgytól.

Visy Ferenc: A polgári iskolai tanítók fizetésének rendezését sürgeti. A költségvetést elfogadja.

Janoky—Madocsány Gyula: Az iskolaköteles gyermekek igen gyakran mulasztják el az iskolát, azért mert 10—12 kilométert kellene megtenniük az iskoláig. Tehát az iskolába nem járásnak gyakran nem is a szegénység az oka. A katolikus kongrua rendezését sürgeti. Elfogadja a költségvetést.

Elnök öt perc szünetet ad.

Ballagi beszéde.

Szünet után

Ballagi Aladár vallásügyi kérdésekről beszél. Történelmi oktejtéssel igazolja, hogy Luther Márton nem volt forradalmár, amint hogy nem volt forradalmár Kossuth Lajos sem, mert ő is a jogfolytonosság alapján állott. (Élénk éljenzés.) Szól ezután az 1848. XX. t.-cikkéről, melyre nézve a protestáns bizottságok és az egyház számtalanszor kijelentették, hogy betű szerint nem hajtható végre. Am Balthazárék és társai mégis izgatnak, hogy hajtassék végre. Emellett támadják Apponyit s vele a függetlenségi pártot, annak sok hithű protestáns tagját, de megtelepednek arról, hogy ma hétmillió korona állami segínyt kap a protestáns egyház — Apponyi alatt, míg Tisza Kálmán alatt, aki református főgondnok volt — százezer forintot kapott. (Tetszés, taps.) Köszönettel tartoznak a kormánynak, ha meggondolják, hogy mit tett a mostani pozitív hitet valló róm. kath. miniszterelnök (Élénk tetszés, taps a néppárton) és mit tett a szintén pozitív hitet valló kálvinista-miniszterelnök. (Tetszés, éljenzés.)

Thaly Kálmán: Igaz!

Ballagi Aladár áttér az egyetem kérdésére. Óhajta egy től nyelvű katedrát az egyetemen s oda egy kiváló férfit tenni tanárnak,

Főlsorolja azután azokat az állami segélyeket, melyeket a középiskolai intézetek építésére az állam ad. A hajdunánási a hajduböszörményi iskola kap 40—40.000 koronát, a hódmezővásárhelyi 10.000 koronát és így tovább. De a brassói ev. szász gimnázium 400.000 koronát kap, ugyan így a medgyesi szász gimnázium 110.000 koronát kap. Ez a gimnázium pedig piszkos, ronda. Mért kér a brassói gimnázium »építkezési célok«-ra 400.000 koronát? Mért »építkezési segély«-nél nincs kikötve az állami felügyelet. (Mozgás.) Ha más címen kéri, az állam kiköti az ingerenciát, de az építkezésnél nem. Am a brassói gimnáziumot min-

dig »Kronstaedter Gimnasiunak« nevezik s Brassót Kronstadtnak. Mig a román iskolákban 8 év alatt megtanulnak magyarul, a brassói szász gimnáziumban nem tanulnak meg. Hivatkozik Zachariás Jánosra, aki brassói képviselő, kérdezzék meg, tudnak-e ott a növendékek magyarul? Kijelenti, hogy az ilyen kivételes kedvezményeket nem helyes. Ami pedig a medgyesi gimnázium szellemét illeti: ismeri annak külföldi kapcsolatait, tudja, hogy most lemondtak erről, de vajjon nem ezekért a pillanatnyi előnyökért teszik-e ezt — egyelőre? A medgyesi gimnázium szelleme olyan, hogy még Budapestet is — Ofen-Pestnek cimezi. Egyébiránt a költségvetést elfogadja. (Általános helyeslés, taps és éljenzés.) A szónokot körülveszik a képviselők s gratulálnak neki, köztük Apponyi, Thaly Kálmán, Polónyi, Rakovszky stb.

Lukács László szólalt fel ezután.

Lukács László nemzetiségi szempontokból tárgyalja a költségvetést.

Fél két órákor a vitát berekesztik.

Délután

Rakovszky István elnököl.

Lukács László folytatja beszédét. A román kultúra elhanyagoltságáról szól. Követeli, hogy román egyetemet állítsanak fel.

Az elnök figyelmezteti Lukácsot, hogy ha így folytatja, kénytelen lesz megvonni tőle a szót.

Lukács megkezdett modorban tovább beszél, mire az elnök négyzseri figyelmeztetés után megvonja tőle a szót.

Manin Gyula a Lukácsról megvont szó miatt a házszabályokhoz szól.

Goldis László tiltakozik az ellen, hogy a görög keleti egyházakat hazafiatlan dolgokkal gyanúsítják meg.

Apponyi Albert gróf hosszabb beszédben válaszol a felszólalásokra. A fegyelmi ügyekre vonatkozólag kijelenti, hogy azokban mindig a legnagyobb lelkiismeretességgel jár el. Az iskolák látogatása érdekében mindent megtett és megtesz, a jövőre mérvé pedig ennek fejlesztésére 5 százalékos iskolai pótdadót tervez.

A magyar nyelv tanítását nem akarja könnyörtelenül hajtani végre, addig is és a jövőben is ily irányban a legmodernebbül járt és fog eljárni. Végül kijelenti, hogy a katolikus autonomiáról szóló javaslatot a választói jog letárgyalása után fogja benyújtani.

Apponyi beszéde után Wekerle Sándor az ipari tulajdonjog védelméről szóló javaslatot nyújtja be.

Az ülés 8 órákor ért véget.

Uj aranygyapjasok. O felsége legfelső kéziratával két magyar főurat tüntetett ki az aranygyapjas renddel. Herceg Eszterházy Alajos lovassági tábornok magyar testőrkapitányt és gróf Szécsen Miklós meghatalmazott vatikáni nagykövetet.

Interpelláció a háborus hírek alapján. Nagy György interpellálni fogja Wekerle Sándor miniszterelnököt az annexió tárgyában. Rakovszky Istvánt a jövő szerdán fogja Nagy György interpellálni a külpolitikai ügyek miatt.

Wekerle Bécsben. Parlamenti hírek szerint Wekerle Sándor miniszterelnök szombaton este Bécsbe utazik és vasárnap kihallgatásra megy a királyhoz. A bécsi utazás állítólag kizárólag a bankkérdéssel s a fuzió dolgával függ össze.

Rátkay ur azt üzenté . . . A héber és héberliberális lapok még ma is folyton a néppárti képviselők kiáltványával foglalkoznak, természetesen kigyót-békát kiabálva a néppártra. A függetlenségi párt hivatalos lapjában, a *Budapestben* is megereszt Rátkay László, a párt házi poétája egy kis cikkelyt, melyben nem kevesebbet kíván, mint hogy a néppárt sziveskedjék ellenzékbe menni. Természetesen

ezt senki sem veszi komolyan, jól tudván, hogy Rátkay a függetlenségi pártnak nem éppen a vezérei közé tartozik. Rátkai ur privát vélekedéseit a legtöbb politikus észre sem fogja venni, mert azok többet értenek a joghoz, mint a poéták. Rátkay elvégre írhat versben, vagy prózában kötött vagy kötetlen formában amint tetszik, de szabad-e éppen mindent közölni a párt hivatalos lapjában?

A színügyi bizottság ülése

Nagyvárad város színügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott dr. Hoványi Géza elnöke alatt, amelyen jelen voltak: Rimler Károly, Harmathy Károly, Mezey Mihály, dr. Pácz Sándor, Stark Gyula, dr. Adorján Emil, Erdélyi Miklós színigazgató és Dayka Endre jegyző voltak jelen.

Az ülés elején előterjesztette az elnök a színigazgató által december hónapra kifizetett darabok jegyzékét. Eszerint decemberre a színigazgató a következő darabokat óhajtja előadni:

Szerencse-malac (uj), Paradiosom, A préda (uj, a nagyváradai színpadon kerül először színre s valószínűleg a szerző: Schnitzler Artur is itt lesz az előadáson), Tatárjárás, A nagymama, Gü-Baba, Bernát, Szép gárdista (uj operett), János vitéz (karácsony szombatján délután), Zách Klára, történelmi daljáték (uj, a nagyváradai színpadon kerül először színre), Lumpácius Vagabundus (Sylvester estéjén).

Dr. Adorján Emilnek a műsor ellen nincs kifogása, de kifogásolja azt, hogy a szintársulat opera-előadásokat nem tart, holott a közönség óhajtana, miszerint legalább havonta egyszer, esetleg vendégekkel opera-előadások is tartatnának.

Erdélyi Miklós a multra hivatkozik, hogy az operákat nem látogatja a közönség s így bevétele nincs a legjobb operáknál sem. A kormány nem ad szubvenciót e célra, csak igéri.

Rimler Károly szintén az opera előadások mellett érvel, mert a közönség kívánja a komolyabb zenét. Ennyi áldozatot meg kell hozni az igazgatónak. Sajnálattal látja különben, hogy Nagyváradon nincs zenei élet.

Dr. Pácz Sándor az ifjusági előadások tartását kívánja, mert erre a szerződés is kötelezi a színigazgatót s a tanuló ifjuságnak a művelődése is szükségessé teszi az ifjusági előadások tartását. Egy év óta nincs betartva a szerződés ezen pontja. Erre nézve határozzon a színügyi bizottság. Továbbá kéri az igazgatót, hogy ne adjon elő a színházban olyan darabokat, melyek erkölcsstelenségre utaznak. Ilyenekkel az orfeumnak nevel közönséget a színház.

Dr. Hoványi Géza elnök szintén felakarta hozni, hogy nem tart az igazgató ifjusági előadásokat. Decemberben már nem lehet, de januárra kitűznek ifjusági előadásokat.

Erdélyi Miklós kényszer helyzet előtt áll. Ma változtak a viszonyok s a színészeknek fizetni kell az ifjusági előadásokért, a bevétel pedig kevés.

Rimler Károly oly fontosnak tartja az ifjusági előadásokat, hogy erre esetleg a városnak is áldozni kell.

Azután a bizottság az ifjusági előadások tartását elhatározta s a darabok megállapítása végett értekezletre hívják össze a középiskolák igazgatóit és irodalom tanárait, hogy ez utóbbiak jólőre irodalmi szempontból megismertessék az ifjusággal az előadandó darabokat

Különben a betérjesztett decemberi műsort elfogadták.

Ezután a nyári szinkörre kötendő szerződés került volna tárgyalás alá, azonban a tárgyalást elhalasztották, míg a városi tanács a Szigligeti-színházra kötött szerződést sokszorosítva szétküldik a tagoknak, hogy a két szerződés vonatkozó pontjait összehasonlíthassák.

Az ülésen *Mezey Mihály* felszólalt az íránt hogy a nyári szinkör tűzbiztonsága és rendszete, továbbá a szinkör környékének rendezése tekintetében szükséges intézkedések megtételére hívja fel a bizottság a tanácsot.

Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy a legközelebbi tanácsülésen intézkednek a szinkör tűzbiztonsága, — rendszete tekintetében.

Végül felhívták az igazgató figyelmét, hogy a szinlapokat a közönség nem kapja rendszeresen. Ezen legjobban úgy lehet segíteni, ha a közönség minden egyes esetben bejelenti a rendtelenséget a szinigazgatónak.

Háboru előtt.

A balkáni események napról-napra veszi-tenek békés színezetükből s mindennap éle-
sebbé lesznek a viszonyok. A háboru föltétlen
kitöréséről még mindig nem lehet biztosat
mondani. Jelenleg a helyzet mindenestre elég
feszült és elég egy ballépés, hogy megszólal-
janak az ágyuk és kezdetét vegye egy ádáz
háboru.

A balkáni eseményekről tudósításaink a
következők.

A bileki eset.

Mosztárból jelentik, hogy nov. 29-én a
spanyol király nevét viselő 38. gyalogezred
egyik zászlóaljának, mely Bilekben állomásozik,
egyelőre 700 emberből áll és még a hét fo-
lyamán fog 1000 főre kiegészíteni, egy teljes
hadilag felszerelt szakasza indult el vasárnap
reggel nyolc órakor portyázó utra a monte-
negrói határra. Körülbelül fél óra múlva elju-
tottak puskalövésnyire a határtól s akkor va-
lahonnan lesből rálőttek a csapatra. Ekkor elő-
rohant vagy száz löny montenegrói csapat, de
ezeket a már megsebesült *Tarjiler* Dezső fő-
hadnagy lélekjelenléte folytán már tüzeléssel
fogadták, úgy hogy huszonöt sebesült és kilenc
halott hátrahagyásával megfutamodtak. A mi-
eink közül két közlegény halva maradt. A rö-
g-tön visszainduló csapat kilenc sebesültet is
szállított a mieink közül és ezek között volt
Trájiler Dezső főhadnagy, aki utközben meg-
halt. Utóbb kiment egy közegészségi csapat,
hogy behozza a sebesült montenegrókat is,
de már csak a holtakat és négy súlyosan se-
besültet találtak; a többi könnyebb sebesült
visszavánszorgott hazájába, mint ezt a vérnyo-
mok mutatják. Az elesett katonákat december
elsején Bilekben eltemették. A főhadnagy holt-
testét szülei kívánságára hazaküldték Nyiregy-
házára.

A külügyminiszter félhivatalosa cáfol.

Bécs, dec. 4. A »Fremdenblatt« jelenti:
Tegnap csapateltolásokról és hasonlóról szóló
hírek voltak forgalomban. Ezek a hírek arra
vezethetők vissza, hogy most hajtják végre az
annak idején elhatározott intézkedést a 15.
hadtestnél a fölemelt békelétszámra való he-
lyezését illetőleg. Ugyiszintén a Boszniában és
Hercegovinában állomásozó csapatok mint min-
den évben ebben az időben, most kapják ujon-
caikat. Ezek a szállítmányok most mennek
végbé.

Cattarót bombázzák?

Ma azt a rémhirt terjesztették, hogy a
montenegróiak Cattarót bombázzák. Ez a hír
állítólag Zágrábból érkezett a pesti magyar
kereskedelmi bankhoz. Nevezett bank igazgató-
sága a hozzá intézett kérdésünkre azt felelte,
hogy sem zágrábi fiókjától, sem sehonnan más-
tól ilyenféle hír nem érkezett. A hír nyilván-
valóan valami tőzsdei manőverre megy vissza.

A tőzsde hangulata.

A mai tőzsde határozottan a béke jegy-
ben járt. Az összes értékek emelkedtek. A ve-
zető papírok árfolyama 7—8 koronával szállt
feljebb és még a közben érkező rémhírek sem
tudtak ellenkező irányzatot teremteni; egyszé-
rűen nem hitték el a terjesztett meséket és
ezeket a kontremine-ügyeskedésére vezették
vissza. Már a bécsi első előtőzsdén tíz koroná-
val magasabban jegyezték az osztrák hitelt,
mint a tegnapi előtőzsdén.

A hatalmak felszólalása.

London, december 4. A Daily Telegr.
párisi tudósítója azt állítja, hogy Anglia, Fran-
ciaország és Oroszország a jubileumi ünnepek
után Bécsben barátságosan, de határozot-
tan fel fognak szólalni ama fenyegető előkészü-
letek miatt, melyeket Ausztria-Magyarország a
monarchia déli határán egyre fokozódó mérv-
ben tesz.

Komárom, december 4. A Komáromban
állomásozó 76. gyalogezred egy zászlóalját ma
a telemelt békelétszámra való kiegészítése cél-
jából Fiuméba meneteltették, ahonnan hajón
Cattaróba mennek.

Rekompensációk.

London, december 4. A Daily Mail egy
diplomata nyilatkozatát közli a helyzetről, me-
lyeket ballon Pessaynak tekintenek. E szerint
Ausztria-Magyarország hajlandó arra, hogy az
annektált tartományokkal a török államodósság
egy részét is átveszi. Ez lesz a Bécs és Kon-
stantinápoly közt megindítandó tárgyalások
alapja, de Aehrenthal báró eddig nem tett
ajánlatot. Ami a Montenegró által kért területi
kárpótlást illeti, nehéz elképzelni, hogy ez mi-
módon történjék, ha csak Ausztria-Magyaror-
szág nem lesz elég nagylelku arra, hogy Bosz-
nia egy nagy darabjáról lemondjon, de volna
még egy másik mód a kárpótlásra és pedig az
hogy Szerbiának a párt felé való tranzikfor-
galmában megkönnyebbitéseket ajánljanak fel és
a kereskedelmi politika viszonyban megszü-
nössék azokat a nehézségeket, melyek olyan
súlyosan nehezdednek a szegény Szerbiára.

Belgrád, dec. 4. Bosznia Bródban
állítólag egy magyar ezred összevezett egy
osztrák ezreddel valami csekélység miatt.
Az előzetes szóváltás később erős vere-
kedéssé fajult s csak akkor ért véget,
amikor a tisztiek kardot rántottak. A se-
besültek száma 30.

UJDONSÁGOK.

* **Matiné a megyeházán.** Nevezetes
esemény lesz holnap délelőtt a megyeháza nagy-
termében. A *Glac* Antal főispán védnöksége
alatt alakulóban lévő közművelődési egyesület
ugyanis ezuttal fog először a nagyközönség elé
lépni. Az alakuló egyesület első szereplése
múltán kelt városszerte nagy érdeklődést, mert

annak programja olyan számokból van össze-
állítva, hogy igazi művészetet fog nyújtani.
Különösen ki kell emelni a műsorból *Batizfalvy*
Elza énekszámait, melyeket úgy válogatott össze
a közkedvelt színész, hogy az igazi megle-
petés lesz. *Góson* Gyula, aki szintén énekelni
fog legnagyobb ambícióval készül itt is elérni
azt a sikert, amit a színházban már annyiszor
elért. A szavalók *Popity* János, *Kassay* Kálmán
jó részét fogják tenni a sikernek. *Véssey* Kál-
mán melodramájának sikerét már csak a leány-
világ egyik kedves tagjának *Katona* Juliskának
zongora kísérete is garantálja. A matiné *Dutka*
Ákos hírlapíró kartársunk »A kultura fejlődése
Biharmegyében« címmel fog felolvasást tartani.
A matiné délelőtt 11 órakor veszi kezdetét.
Jegyek első hely 1 korona, második hely 60
fillér és előreválthatók ma *Sebő* Imre könyv-
kereskedésében, holnap pedig fél 11 órától a
pénztárnál.

* Városatyá-választás V.-Ujvároson.

Holnap lesz Várad Ujvároson a városatyá-vá-
lasztás. Bár ezuttal csak egy megüresedett bi-
zottsági tagsági hely betöltéséről van szó, a vá-
losztók erősen készülnek a küzdelemre. A 67-es
városi párt hívei erősen korteskednek dr *Grósz*
Menyhért jelöltjük mellett, sőt egyik-másik vá-
rosi tisztviselő már tülzásba is megy a kapaci-
tálással, ami talán még sem lenne megengedve.
A függetlenségi párt hivatalos jelöltje: *Sinka*
László mellett szintén erősen dolgoznak a párt-
tagok; naponként más-más helyen tartanak össze-
jöveteleket, hogy erősítsék, buzdítsák a választó-
polgárokat a párt jelöltjének győzelme érde-
kében. A győzelemre pedig, bármennyire tul-
sulyban van ezen választókerületben a függet-
lenségi párt, csak egy mód van, ha az önjelöl-
tek önmegtadást gyakorolnak és a hivatalos
jelölt mellé állanak és nem mozdítják elő a
szavazatok száforgácsolásával a függetlenségi
párt jelöltjének bukását; végül, ha a választó
polgárok minél tömegesebben élnek szavazati
jogukkal.

* **Szabadiskolai előadás.** A Bihar-
vármegyei Népevelési Egyesület szabadiskolája
f. hó 6-án d. u. 5 órakor tartja a harmadik
sorozatos előadását a polgári fiúiskola II.
emeleti zenetermében. Az előadás tárgya lesz:
1. A kuruckor és költészete, szavallatokkal elő-
adja *Nosz* Gusztáv tanár. 2. A berlini kong-
resszus és előzményei, előadja *Varga* Gábor
tanár. — Az előadás mint mindenkor, bárkire
nézve ingyenes.

* **Viszik a József ezredet.** Az
egész országban a háboru réme tartja
izgalomban a kedélyeket. A Nagyváradról
elindult csapatok ma már Bosznia föld-
jén járnak s közelednek a célponthoz,
ahonnan lehet, hogy csak megfogyva jön-
nek valamikor haza. Tegnapelőtt elindult
fiainkat, hír szerint csakhamar követi az
egész József ezred. Bár titkolják, de a
nagy készülődés sejteti, hogy az elvonult
zászlóalj után mennek a többiek is. Soha
nem járt annyi katonai társzeker Nagy-
váradon mint most. A tüzerek egyre
szállítják a löszereket s más katonai sze-
relvényeket a várba. Valószínűleg dec.
16-áig az egész József ezred elvonul
Nagyváradról Bosznia, illetve Hercegovi-
nába. Az ezred 4-ik zászlóalja, a hírek
szerint már a jövő kedden utra kél. A
katonai behívók már mind készen van-
nak. A rendes tartalékból egyelőre az
1903., 1904., 1905., 1906. és 1907.

évbelleket, a póttartalékosok közül pedig az 1905., 1906. és 1907. évbelleket hívják be. A tartalékos tisztnek már postán kézbesítik a behívó parancsot.

* Szerencsétlenség egy kőbányában. Tegnap délután borzalmas szerencsétlenség történt a széplaki kavicsbányában. A bányában dacára a hideg esős időnek még mindig rendszeres munka folyik. Az utóbbi esőzések a bánya felső rétegeit annyira alámosták, hogy minden percben lehetett tartani tőle, miszerint berogyik. E veszedelmes körülményt Bagosi Károly négy társával nem vette tekintetbe és egy tulságosan alámosott kavicsréteg alatt dolgoztak. Bagosi e vakmerőséget még azzal is tetőzte, hogy sokkal mélyebbre hatolt mint amazok. A kiásott kavics csak gyengítette a réteg állását míg végre az óriási kötömegek leszakadtak s maga alá temette Bagosi Károlyt. A három fiatalembernek nem történt bajuk. A szerencsétlenség után azonnal hozzáfogtak a betemetett ember megmentéséhez, azonban a kötömeget csak délben tudták elakartani, akkorra pedig Bagosi már halott volt.

* Mennyi kárt okoztak a szociálisták? *Glacz* Antal főispán tegnap rendeletet adott ki az alispánnak a szociálistákról szerkesztendő statisztikai adatok összeállítására. E szerint össze kell írni minden olyan mozgalmat, melynek szocialisztikus színe van. Az összeírásnak jellemezni kell a pártok általános és csoportonkénti életét. Fel kell jegyezni azokat a tüntetéseket, melyeket a szociálisták ellen rendeztek. A szociálista agitátorok kiutasítását és azok neveit. A szociális eszmék támogatására létesült egyesületek feloszlását és ennek okait. A betiltott népgyűléseket. Azokat a községek, melyek május 1. et megünneplik szintén kimutatásba kell venni. A szociálistikus sajtó termékeit és végül az ipari és mezőgazdasági sztrájkokat külön-külön részletes jelentésekbe kell foglalni. A jelentés illetve teljes statisztika hű képét fogja szolgáltatni azoknak a károknak, melyek a szociálisták által lettek előidézve.

* A jádvölgyi villamostelep árama Nagyváradon. Említettük, hogy Nagyvárad város tanácsa tárgyalást folytat gróf Korniss Károly képviselővel arra nézve, hogy a Jádvölgyön létesítendő villamostelep szolgáltatassa Nagyvárad városának a szükséges villamos áramot. Tegnap folytatták a tárgyalásokat s meg egyezést jött létre a városi tanács és a vállalat között. Gróf Korniss, vagyis a vállalat képviselőjében dr. *Márkus* Lászlón kívül tegnap *Steller* Antal főmérnök volt jelen dr. Hoór Mór helyett. A városi tanács fixirozta feltételeit, mely szerint az 50 évre kötendő szerződés alapján Nagyvárad városa az áram kilovettjéért 5 fillért fizet és évenként 4 millió kilovett áramfogyasztást biztosít, tehát annyit, amennyi a mai fogyasztás Nagyváradon. Ez alapon kiszámították, hogy ha a salgótarjáni kedvező szénzállítási ajánlati feltételek mellett a város házilag kezeli a telepet, évenként a mai állapothoz viszonyítva 65000 koronával több kerül a városnak, vagyis a szerződés létrejötté esetén ennyit takarít meg a város, az ipari célra elhasznált áramnál pedig valamely meghatározott százalékot kapna Nagyvárad, amit évenként szintén mintegy 15000 koronára becsülnek. A 30 lóerőn felüli ipari gépeket a vállalat láthatja el saját számlájára árammal, míg a 30 lóerőnél kisebb gépek áramellátását a város eszközli.

Steller Antal főmérnök a maga részéről ezen feltételeket a vállalat által elfogadhatóknak tartja s erről értesíti gróf Korniss Károlyt. Kijelentette továbbá, hogy ezen alapon az új szerződés-tervezetet 10—12 nap múlva betervezi a vállalat a városhoz. A vállalat még helyet kért az átalakítandó telep részére s a tanács a városi villamostelep jelölte ki e célra, ahol van elég szabad terület. Kértek továbbá 500 négyszögöl területet munkásház céljaira s a tanács a Gilányi-korcsma helyiségét hajlandó a mai bér mellett átadni.

* Öngyilkos tisztiszolga. Tegnap délután öngyilkosságot követett el egy tisztiszolga szerelmi bánatában. *Fricska* Imre katonai szolgálatra történt bevonulása óta csaknem állandóan báró *Döry* László huszárkapitány mellé volt beosztva, mint tisztiszolga. A legény meg volt elégedve helyével és viselkedésével egyáltalán nem szolgáltatott okot rá, hogy gazdája megdorgálja őt. Az utóbbi napokban a tisztiszolga hangulatában változás állott be. Állandóan levert volt s folyton busult. Tegnap reggel amikor *Döry* László kapitány eltávozott hazuról egyedül hagyta a házban *Fricska* Imrét. A kapitány délután fél egy órakor tért haza lakására. Mikor hazaérkezett és az ajtót benyitotta a szoba szőnyegén megaludt vértócsában találta a tisztiszolgát. A szolga mellett ott feküdt a kapitány szolgálati revolvere, melyből egy golyó volt kilőve. A golyó a szolga szívért járta át és azonnal halált idézett elő. Az esetről jelentést tettek a katonai parancsnokságnak, mely megindította az eljárást. *Fricska* három levelet hagyott hátra, melyekben külön-külön bucsuzik el báró *Döry* László kapitánytól barátaitól és Péter Rózsikától. A tisztiszolga az eddigi megállapítások szerint szerelmi csalódás miatt követte el tettét.

* Még mit nem lopnak már. Tóth Endre mozgófénykép vállalkozó tegnap este panaszt emelt a rendőrségen a miatt, hogy 12 tekerics filmjét, melyeknek értéke 4000 korona, ellopták tőle, már régebben. Gyauja *Árgyelán* János, *Tamás* János és *Csörsz* Géza nevű volt alkalmazottjaira izányult. Nevezettek a rendőrség el is fogta a Korona kávéházban. *Árgyelán* és társai beismerték, hogy a filmeket elikkasztották, sőt egyet el is adtak egy mozgófénykép vállalkozónak. A filmeket *Bors* János vendéglőjében rejtették el. Beismerő vallomásuk után *Árgyelánt*, *Tamást*, *Csörszöt* letartóztatta a rendőrség.

* A dúsesdi iskola ügye. A tanfelügyelő jelentést tett még az év elején, hogy a dúsesdi görög keleti iskola minden tekintetben kifogás alá esik. A jelentés alapján a közigazgatási bizottság elrendelte hiányok pótlását. A Magyarországi járási főszolgabíró most megvizsgálta az iskolát és azt sokkal rosszabb állapotban találta mint a tanfelügyelő. Az iskola alacsony piszkos sötét helyiség. Ablakai be vannak törve és az üveg táblák deszka darabokkal vannak pótolva. A tanulóknak nincsen iskolaszerük és általában az iskola minden felszerelést nélkülöz, ami a törvényekben elő van írva. Legszenvedetlenebb a dologban az, hogy az iskola fenntartói a hiányok pótlását egyáltalán nem akarják teljesíteni és azt az előjáróságra utalják. A főszolgabíró az iskolát bazáratni javasolja.

* Kis kártyások. *Barta* Zsiga és *Fanyas* Gusztáv suhancokat ma délelőtt a Szigligeti-színház szobortalpatán vidám 21-ezésen érte

a rendőrszem. Az egyiknél 68 fillér, a másiknál 46 fillér tartalék tőke vala. Bartát, aki alig 12 éves, a hatóság az állami gyermekmenhelyre internálja.

* Rendőri hírek. *Valecsány* Karácson hetes panaszt emelt, hogy *Dóka* János nevű hetestársa a párnája alá rejtett 11 korona pénzt ellopta. Rendőrség folyamatba tette az eljárást. — *Sonnenwirt* Jakab piaci árus kárára, nevezettnek *Báthory*-u. 10. a. lakása előszobájából fekte, bársony galléros télikabátját tegnap este valaki emelte. A rendőrség nyomozza az eddig ismeretlen tettest. — Csütörtökön este a nagy áliomás előtt *Németh* Sándor szőlőbirtokos lovai elragadtak, a kocsis legrott a bakról, a lovak *Boros* János bordája oldalát betörték, a rud is eltört, az árucikkek pedig szerteszóródtak.

Mozgófénykép a Korona-kávéházban. Ma szombaton, vasárnap és hétfőn a legújabb szenzációs műsor lesz bemutatva a következő sorrendben, a hold felé látó. A dobos szabadnapja. Rabszolganő szerelme. Csendőőr becsülete. Szerelmi vallomás. Husvétii tojások. Egy láda pezsgő. Újpesti bankrablás. Japán tragédia. Kezdeté 9 órakor. Belépti-díj nincs. Számos látogatást kér tisztelettel *Klein Lajos*, kávé.

Szombat este 8 órától
NAGY ESTI HANGVERSENYT,
vasárnap délelőtt 10—1 óráig
NAGY DÉLELŐTTI HANGVERSENYT
rendez a házvezred zenekara
a „PANNONIA” éttermében.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: *Tatárjárás*.
Vasárnap: d. u. *Bőregér*, este: *Szerencse malac*.

Tatárjárás. Az idei szezon legnagyobb sikerű darabját: a *Tatárjárás* ma adják nyolcadszor. A pompás operett eddig minden alkalommal zsufolt házat vonzott. Ez az óriási érdeklődés érthető is, hiszen a *Tatárjárás* szövege és zenéje olyan friss, eleven és változatos, hogy hozzá hasonlót magyar szerzők évek óta nem produkáltak.

A szerencse malac. Vasárnap este mutatják be *Eysler*-nek, a híres bécsi zeneszerzőnek *Szerencse malac* c. operettjét. A darab csupa merő eredeti dallam, fülbemászó, kellemes muzsika. A meséje is nagyon érdekes. *Styria* elszegényedett hercege a haza züllött financiáit csak úgy tudja rendezni, ha *Bébé* leánya részére gazdag férjet talál. Akad is ilyen a félszeg *Jeromos* herceg személyében. De a hercegisasszony *Stello* gróftól szereti, akivel a fenyegető veszedelem elől megszökik. A pénzt azonban mindenáron meg kell menteni. Szerencsére van a városban egy virágáros leány — aki érthető okokból — úgy hasonlít a hercegnehöz, mintha ikertestvére volna. Ő találta a szerencse malacot, amely szerencsét hoz tényleg, őt adják feleségül az együgyű *Jeromos*hoz. E körül forognak az operette mulatságos jelenetei. Az előadásban az operett személyzet színe-java vesz részt a fő női szerepet *Batizfalvy* *Elza* játsza és előre biztosítható, hogy ez a darab lesz az ő sláger darabja.

MULATSÁG.

Naptár.

Január 8. Jogász kolon-estély.
Január 22. Jogász kolon-estély.

Cabaret Mezőtelegden. A mezőtelegdi gyári tisztviselők köre a szegény gyermekek felruházására igen szépen sikerült cabaret-estélyt rendezett. Az estély műsorát Barta Béla a kör agilis elnökének magas szárnyalású prologja nyitotta meg, majd utána Barta Endre és Sándor precíz hegedű- és zongora-játékokkal keltettek nagy feltűnést. Bleyer Steffyke modern költeményeket szavalt tetszés mellett, *Gödör* László művészi előadott magyar népdalival pedig osztatlan elismerésben részesült. Óriási derűtséget keltett Tábori Emít *»Zürzavar«* című kitűnően előadott boházata, melyben *Gömöri* László ügyes rendezésével, *Bodó* Piroska, *Edelmann* Jennyke, *Bleyer Steffyke* k. a. és *Fischer* Artur, *Szilágyi* Zsigmond és *Sándor* Ernő jó játékokkal tündek ki. A legzajosabb sikert azonban *Bodó* Piroska érte el a dilettánst messze túlhaladó nagy művészettel előadott monologjaival.

IRODALOM.

A bibliokritika főkérdései korunkban.

Dr Székely István.

Az a hatalmas székfoglaló beszéd, melylyel a budapesti egyetem ezidei Rector Magnificusa dr Székely István székét elfoglalta s mely alaposságával és tárgyilagosságával már akkor is méltó feltűnést keltett a komoly tudományos körökben, most az egyetem kiadásában külön füzetben jelent meg.

Ez a munka méltán sorakozik Székely Istvánnak eddigi munkáihoz. Az öt és irásait jellemző széleskörű eruditió, ritka világos előadás, mély tudományosság és tárgyilagosság ennek a munkájának is kiváló sajátosságait képezik. Tudósokhoz beszél, egyetemi tanárokhoz, de megérti az ifjúság is. Theologiai tárgyról beszél, de érdeklődéssel hallja vagy olvassa a világi ember is, sőt a másvallású is.

A bibliokritikának három nagy kérdését öleli fel a munkájában Székely. Az első kettőt az ó-szövetség, a harmadikat az új-szövetség szentírásából vette.

A biblia első öt könyvével, a Pertatenchussal, népiesen Mózes könyvével, illetőleg azok keletkezésével foglalkozik az első részben ismertette a kritika álláspontját, a különféle teoriákat s kimutatva azok tévedéseit, esetleg tarthatatlanságát.

A második rész a Babel és Bébel kérdésének van szentelve, melyben tudvalevőleg Vilmos császár is beleszólt. Az assyriologia és egyptologia felfedezései s az ezek kapcsán felvetődött bibliokritikai kérdések képezik a második rész tárgyát.

Legérdekesebb és legnevezetesebb a harmadik, mely az evangéliumok és a kereszténység eredetével foglalkozik. Sorra veszi a különféle teoriákat kezdve Itrausstól és Renantól egész az evolucionistákig és Harmackig. Ismerteti a rendszereket, de nem marad adós a cáfolattal sem, amely ha csak néhány odavetett szóból áll is, de alapos és döntő.

A szép értekezést befejezi a felemelő és megnyugtató következtetés; a kritika támadásait kiállotta a biblia, marad tovább is megingathatatlan alapja világnézetünknek, egyéni és társadalmi életünknek.

A beszéd tudományos értékét teljessé teszik az elmondott szöveghez csatolt jegyzetek, melyek részben bővebb magyarázatul szolgálnak, részben a használt forrásokra utalnak és az érdeklődőknek irodalmi tájékozást nyújtanak.

A szép, érdekes és tanulságos rektori székfoglaló beszédet, melyhez hasonló kevés hangzott el Pázmány egyetemén, az egyetemi nyomda izléses formában állította ki. (—a.)

A Katholikus Hitterjesztés Lapjai decemberi füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Izland szigetén. — Kikuju földön (folytatás és vége). — Lázadás a mongolok közt. — Örmények közt (folytatás és vége). — Kínai magyar Mária-templomunkról. — Hírek a missiókból: Szövetkezet a gyermekgyilkolás ellen Kínában. A francia vallási türelmetlenség Madagaszkárban. — Kegyes adományok.

Képek: Örmények közt: Menyasszonyok öltözéke Diarbekir környékén. Örmények közt: Fiala harcosok Diarbekir környékén. Örmények közt: Nazarian püspök, Mardin ap. helynöke. Örmények közt: Kokoromi püspök, Malatia örmény érseke. Kikuju földön: Szakadó esőben hazafelé. Mongol föld: Téliessen öltözött hithirdető és benszült hitektató. Kína: Wilfinger atya temploma. Kína: Wilfinger atya templomának belseje.

A füzet élén az eddigi szerkesztő, dr Tóth Lajos elbucszik a lap olvasóitól. Nagyváradon u. i. újból megalakult a Missió-Társulat központi bizottsága s ennek kebeléből dr Lestyán Endre nyert megbízást a Missió-Könyvtár füzetének szerkesztésére; ezzel egyidejűleg átveszi a Hitterjesztés Lapjainak szerkesztését is. A lap ezentul Berettyó-Ujfalu helyett ismét Nagyváradon jelenik meg; szerkesztősége és kiadóhivatala a papnöveldeben lesz.

* Pataky Arnold felolvasása Budapest. A nagyvárad papnövelde fiatal tudós tanára, kit sub auspiciis regis promoreáltak doktornak, érdekes felolvasást tartott tegnap Budapesten az Aquinói Szt. Tamás társaságban. *»A zsoldárköltészet lélektana«* című értekezésében abból indult ki, hogy a zsidó nép lelki világát legjobban a zsoldárköltészetből ismerhetjük meg. Szólt a szellemi világ népiesen vett középpontjairól, a szivről, lélekről, arcról, szemről, szájról, majd áttért a szellemi élet egyes mozzanataira, úgy az értelmi és akaratbeli, mint az érzelmi világára. Végezetül azt a következtetést vonta le, hogy a zsoldárköltészet nemcsak hit- és erkölcsi, hanem lélektani szempontból is az ókor legbecsesebb alkotásai közé tartozik.

TANÜGY.

Parallel-osztály felállítása a keresk. tanonc-iskolában. Dr Hoványi Géza, mint a kereskedelmi iskola felügyelő-bizottságának elnöke előterjesztést tett Nagyvárad városához, hogy a kereskedelmi tanonciskolánál az I. osztályhoz parallel-osztályt állítson fel. Jelenleg az I. osztályban 69 tanuló van, tehát 29-cel több, mint amennyit a szabályzat megenged, ami pedig az oktatás sikerének rovására esik.

SPORT.

* A Nagyvárad Sport-egylet tornaversenye. Mind nagyobb érdeklődés tapasztalható a Nagyvárad Sport-egyletnek a folyó hó 9-án vasárnap d. u. tartandó tornaversenye iránt. Az érdeklődésből következőleg a város intelligens közönsége igen nagy számmal fog megjelenni a versenyen, ahol városunk azon derék ifjai fogják összemérni erejüket, ügyességüket, akik a manapság divatos testet, lelket degeneráló léha szórakozások helyett a testgyakorlás férfias, nemes szórakozásával töltik

szabad órájukat. A tornaverseny a főreáliskola tornacsarnokában pontban d. u. 3 órakor kezdődik.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtbíróági elnök 1909 re. A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke 1909. évre az esküdtbíróági elnökévé a nagyvárad kir. törvényszéknél dr Csulyok Béla kir. törvényszéki bírót, elnök helyettesévé kir. törvényszéki bírót Korn Lajost jelölte ki.

Furfangos osaló. Szilvási József, mint azt tegnap megirtuk, többszörös csalás miatt áll a törvényszék előtt. A tegnapi tárgyalás során 22 tanu vallomása alapján meghozta a törvényszék az ítéletet, mely szerint Szilvási József 3 hónapi börtönbüntetés és *Sancsiko* Gligorra 2 és fél évi börtönbüntetés mondott ki.

Kaland a Zöldfa utcán. Folyó évi március hó 17-én történt, hogy Goan Demeter a Zöldfa-utcán sétálgatott, amikor hirtelen átlelte Lakatos Erzsébet, egy szép cigányasszony. Am az ölelés nem Goan Demeter deli természetének szólt, hanem annak a pénzes tárcának, melyet Lakatos Erzsébet az ölelés kapcsán a kabátja zsebéből elemelt. Azonban a szerelmes jelenet egy tanuja szólt a közelben álló rendőrnek és így a pénzes tárcát Lakatos Erzsébet fájó szívével bár, de visszaadta tulajdonosának. E miatt le volt tartóztatva 5 hete. Ügyében tegnap volt a büntető főtárgyalás, melyen a tanuk a fenti tényállást beigazolták. Védő dr Váradi Ödön kérte, hogy a törvényszék Lakatos Erzsébet büntetését az eltöltött 5 héttel vegye kitöltöttnek. A törvényszék ily értelemben meg is hozta ítéletét s ennek folytán a villogó szemű cigányasszonyt azonnal szabadlábra is helyezték.

Egy tarisznya liszt. A múlt évben történt: Hegyközszentimrén, hogy Csáko László Karaszen József ottani tanítónak éléskamráját éjjel egy álkulcsossal felnyitotta és az ott talált liszttel tarisznyáját megtöltötte. Szerencsétlenségére észrevették, amikor kiosonóban volt. A törvényszék a tegnap tartott főtárgyaláson vádlottat az enyhítő körülmények figyelembe vételével dr Váradi Ödön védőbeszéde után a 92. szakasz alkalmazásával 3 hónapra ítélte, amely ítéletben a vádlott is megnyugodott s úgy az jogerős lett.

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

A VILÁG LEGJOBB KEZTYÜI KAHATÓK. PFAFF GYÉGNÉL

TÁVIRATOK.

A trónörökös hatalmi köre.

Bécs, dec. 4. A Ferdinánd trónörökös hatalmi körének kiterjesztéséről szóló híreket most hivatalosan megcáfolják. A trónörökös jelenlegi hatásköre egyáltalán nem lesz kibővíve semmivel.

Haragusznak a horvátok.

Zágráb, dec. 4. A zágrábi »Pokretnek« jelentik Budapestről, hogy a honvédelmi miniszter rendelete alapján a horvát csendőrtisztek csak akkor nyerhetik el az őrnagyi rangfokozatot, ha magyarul is tudnak. A koalíciós lapok e miatt hevesen támadják Josipovich minisztert s szemére lobbantják, hogy a rendeletet a minisztertanács hozza, amelyben a horvát miniszternek is van helye és szavazata.

Egy bécsi tanár halála.

Bécs, dec. 4. Schnabel Izidor udv. tanácsos, egy. tanár ma d. e. hirtelen meghalt. Schnabel ma d. e. 10 órakor el akart menni a klinikájára de az uton összerogyott. Az odahívott mentők csak a halálát tudták konstatálni. Szívszélhűdésben halt meg. A legkiválóbb szemorvosok egyike volt.

Prága nyugodt.

Prága, dec. 4. Tegnap este és az éj folyamán sem Prágában, sem a külvárosokban nem volt semmiféle zavargás. A legcsekélyebb incidens sem fordult elő. A város külső képe rendes. Kivéve a korai zárórát, mely az üzletekre, vendéglőkre és kávéházakra egyaránt kötelező, a városban semmiféle más külső nyoma sem látszik annak, hogy a statáriumot kihirdették.

Prága, dec. 4. A múlt éjjel és a mai délelőtt csendesen és nyugodtan folyt le. A város képe egészen nyugodt. Ha a rend megmarad, akkor karácsony előtt valószínűleg megszüntetik a statáriumot.

Bulgária fegyverkezik.

Budapest, dec. 4. A Soroksári uton levő fegyverkereskedésből Bulgária több ezer fegyvert rendelt. A fegyverek egy része rögzített mintájuk közzé tartozik, azonban 2000 darab a legmodernebb fegyver.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 4.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 4.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 4.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	—
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön	93.50	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50	—
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

SZERKESZTŐI PÓSTA.

P. V. Zsibó. Csak olyan könyvekről közlünk ismertetést, melyek szerkesztőségünknek beküldettek.

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

— A százhatvan ezer forintos örökség megnyerése, — válaszol a fiu határozottan, mert hej sok pénz lehet ez bácsi egyrakáson.

— Bravo fiu eltaláltad, talán ördögöd van? — kurjant az öreg ur jobb kedvűen, akkorát kacagva utánna, hogy ablaktáblák reszkettek bele, — no hallod-e István! te hamis gyerek voltál, de fiad nagyobb lurkó lesz nálad, valóságos lángész, ebből fiskárius lesz, — ha! ha! ha! lelkem ucse eltalálta.

— Igen ám! de jövőre megtiltom, hogy a gyerek csak úgy Hübele Balázs módjára kottyanjon bele az idősebbek beszélgetésébe, feddi az atya a szemlesített s fülig pirult fiut.

— Hagyd el István öcsém! hát az egyémek? — azok még csak a valóságos garibaldisták.

— Hisz azokat még ne is emlitsük, azok vásott gyermekek, kiknek ha én lettem volna az atyjok, valamennyinek kicsavartam volna a nyakát.

— Hm! a tuskjét is István öcsém! — morogja bosszusan magában az öreg ur, — mialatt makra tajtékpiját a gyertyalánghoz sütögeté, azért mégis majd meglátsd, milyen huszárok válnak azokból.

— Az már igaz! valóságos Simonyiak, Rontó Pálok, Coriolánok — szolt Pista barátom, komoly arcot vágva a dologhoz, hogy az öreg urat régi kerékvágásba terelhesse.

— Micsoda Krokodinok? — förmed az öreg ur Pistára, kiől azt hitte, hogy kötekedni akar véle.

— Nem Krokodinok, hanem Coriolánok, — igazítja ki István, mert tudja meg urambátyám, hogy ez a Coriolán hajdan egy római hős volt, a ki —

— Eh, lárifári! — vág békételemül István szavába az öreg ur, terjedelmes jobb tenyerével paskolva orra előtt a levegőt, — az én fiaim nem lesznek római hősök, az én fiaim magyar huszárok lesznek, még pedig azok is a javából, a ki mondta neki!

Igy folyt ez azután még néhány percig s talán tovább is folyt volna, ha a házi asszony,

kit amilyen mérvben az előbbeni előadás érdekelt, épp oly mérvben kezdé untatni e szószátyárság, — fel nem kéri az öreg urat, hogy folytassa, mi történik az eimondottak után Keszeszegen?

— Szívesen kedves hugomasszony! szívesen! — ha szép menyecskék kérnek fel, dacára, hogy vén legény vagyok, mindenre késznek nyilatkozom; iparkodik az öreg ur nyájaskodni, két hatalmas tenyerének egymáshoz érintgetése által útvén mondataihoz a taktast. — Tehát, amint Peti öcsém mondta, csakugyan szeget ütött az én fejembe a száz 60000 pfértig terjedő örökség, csoda-é, ha az ember ilyenkor kissé megfellekedve magáról s urnak képzeletét magát? — valóban nem! — e bajba estem én is, a tornác elé hajtatok, lehető hetykén ugrok ki a kocsiból s erős parancsoló hangon kiáltom az éppen távozó kocsisom után:

— Hej, Jancsi a ki mondta neki azután neked meg eszed legyen, ha kifogtál, keresd fel az ispánt s mondd mag neki, hogy annyi szénát és zabot adasson ezeknek a gebéknek, amennyi beléjük tér, mert különben elcsapom, érted-é?

A kocsis hátra sem nézett, csak igenlőleg intett árvaleányhaj-bokrétás fejével s lépést hajtott az ólajtó felé; én pedig azalatt jobb lábamat nagy kevélyen a kőgarádicsra tettem, menendő a szomorúság színhelyére, menetközben előre kiabálva: hé valaki! merre van a méném? —

Erre a kérdésre persze azt vártam, hogy valami pipacszínre sirt szemü fehérceled fog elébem jönni, kék kötője segítségével szeméit még pirosabra dörzsölve s zokogva mutatni valamelyik ajtó felé, hol Nina néni földi maradványai kiterítve nyugosznak; de nem, ez nem történt! — hanem e helyett — ó csodák csodája! — megjelent előttem a tornácajtóban az én kedves Nina néném, az ő ezertodru fejkötőjében, kávészin karton ruhájában, nem hiányozván előle sem a kék vászonkötő, sem pedig oráról a pápaszem, — szóval egészen úgy — — — mint életében, tévén pedig két kezét csipejére s ilyenformán kezd fogadni:

— Hej! láncos lobogós adta Pernihajderjal! hát kinek az engedelmeiből merészelsz te ilyen hangon parancsolgatni az én nemesi kuriámon, he! — no de hiszen csak merjen aza sehonnai naplopó, kapa, kaszakerülő, gézengúz kocsisod valamelyik kazlamhoz nyulni, tudom isten, hogy Bikfalváig piszkátatatom a portámról, ott az árpaszalma, vessen annak a gebéknek s ha jól tartotta őket, aló mars hazafelé!

(Folyt. köv.)

A szerkesztőséget feloldó

DR. VUOSKIOS GYULA

PFÄFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Magyar kir. államvasutak

43181—908.

Pályázati hirdetmény.

A vonalaikon az 1909. évben szükségelendő és alább felsorolt anyagok szállítását biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk. A megközelítő évi szükséglet a következő:

I. csoport.

164300 drb. különféle kockakő, 596,000 darab különféle fejkő, 204 m³ durván kidolgozott mőkő, 84 m³ tisztán kidolgozott szerkezeti kő, 721 m³ faragott vagy hasított kő, 363 m² durván kidolgozott fedőlemez, 69 m² finoman kidolgozott fedőlemez.

II. csoport.

25400 m³ terméskő.

III. csoport.

8300 q. oltatlan fali mész.

IV. csoport.

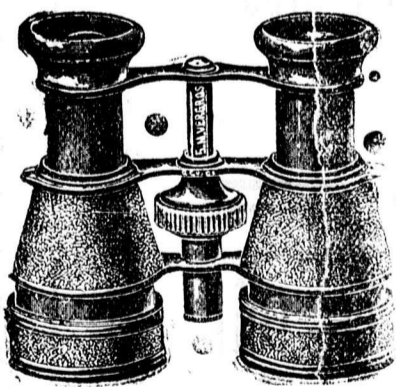
2802000 drb. égetett fali téglák közönséges, 331000 drb. égetett fali téglák nyers falazathoz, 41,7000 drb. égetett fedélcserep-tégla hornyolt, lapos, 6400 drb. égetett fedélcsereptégla hornyolt homorú.

Az ajánlatok f. é. december hó 22-én déli 1 óráig üzemeltetésünk I. általános osztályának (Teréz-körút 62. sz. I. em. ajtó 5.) adandók át a bánatpénz ugyanott a gyűjtőpénztárnál f. é. december hó 21-én déli 12 óráig teendő le.

A részletes pályázati feltételek és ajánlati űrlap valamennyi üzemeltetésnél megtekinthetők, üzemeltetésünk anyagbeszerzési csoportjában (Teréz-körút 62. sz. II. e. 4. ajtó) pedig megszerezhetők.

Budapest, 1908. évi november hóban.

Az üzemeltetés.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látszővegek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látszerésznel Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltek!
!! Saját műhely!

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-út (saját-ház.)

Magyar kir. államvasutak. Budapest jobbparti üzemeltetés.

43900—III. 1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetése területén szervezett budapesti pályázati szakasz összes hivatalos óráinak jókarban tartását, szabályozását és javítását az 1909. évi március hó 1-től kezdődő három egymást követő évre, vagyis az 1912. évi február hó 28-ig szerződésileg biztosítani kívánván, ezen teljesítmények ellátására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

Ezen pályázati szakaszhoz az üzemeltetés követező vonalai, illetve hivatalai osztattak be, u. m.:

Budapest keleti pályaudvar-Salgótarján (bez.), Budapest keleti pályaudvar-Budapest kitérő (bez.), Budapest-Ferencváros-Budapest-Kelenföld (bez.), a budapesti körvasút, Budapest-Ferencváros-Kőbánya hízaló, Budacsászfürdő-Óbuda (bez.), Óbuda-Esztergom (bez.), továbbá Budapest-Józsefváros és Budapest-Dunapart állomások, a budapest-lipótvárosi iroda, az üzemeltetés központja és az üzemeltetés székelylén levő azon hivatalok, melyek az üzemeltetés hatásköre alá tartoznak.

A jókarban tartás, szabályozás és javítás az ezen vonalak mentén fekvő összes hivatalos helyiségekben, tehát az állomásokon, osztálymérnökségeknél, fűtőházakban, ézortárakban s állomási és pályáörházakban elhelyezett, valamint a pályáörök használatában levő órákra értendő.

Az órák mennyisége azok minősége szerint a következő:

Pályázati szakasz	A vonal hossz. km.	Inga óra	Irodai óra	Schwarzv. ó.	Homlokz. ó.	Előcsarn. ó.	Kivillágitás ó.	Ellenőrz. ó.	Pályázati ó.
Budapest	1968	320	152	278	8	5	14	152	

Az egy koronás bélyeggel és »Ajánlat a m. á. v. budapest-jobbparti üzemeltetésének tulajdonát képező órák jókarban tartása iránt 43800 908. sz. a. hirdetett pályázatra« feliratu borítékba zárt és lepecsételt, valamint a kellő okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány és óras iparigazolvány stb.) felszerelt ajánlatok az 1909. évi január hó 15-ének déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetésének titkári hivatalához posta útján, térti vény mellett nyújtandók be, bánatpénz fejében pedig 200, azaz kettőszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az üzemeltetés gyűjtőpénztáránál Budapest az 1909. évi január hó 14-ének déli 12 órájáig leteendő. Értékpa-irok a budapesti, illetve bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, de 14 napnál nemrégibb napi árfolyam szerinti értékben, azonban semmi esetre sem névértéken felül fognak számíttatni.

Az órák jókarban tartására, szabályozására és javítására vonatkozó szerződési feltételek az üzemeltetés forgalmi és kereskedelmi (III.) osztályában (Budapest, Kerepesi-út 3. nyugdíj házcsoport I. em. 30 ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztük, hogy ezen feltételeket ismerik és azokat egész terjedelmükben kötelezőleg elfogadják.

Az ajánlat évi átalány összegben teendő meg.

Oly ajánlatok, amelyek ezen pályázati hirdetmény feltételeitől eltérnek, vagy a kitűzött határidőn túl érkeznek, be, figyelembe vétetni nem fognak s a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetése fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül a felajánlott átalány összegre, szabadon választhasson.

Budapest, 1908. november hó 15-én.

Az üzemeltetés.

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve tisztelettel

GRÓSZ A.
vendéglős.

Az téli ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkezdők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sítóknok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, béies áruk!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTŰNŐ OLCSÓ ARAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

TELEFON 703.

PFÄFF-NÁL
AMERIKAI
KEMÉNY KALAP
7 KORONA.

Belépési felhívás a Polgári takarékszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Polgári Takarékszövetkezet 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszésszámban szeritien jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenkint 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerülthasznál együtt.

A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékokat hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6% os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai chequelapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

**A Polgári Takarékszövetkezet
Igazgatósága.**

Az évtársulatok befizetésel vasárnap kivételével a hét bármelyik napján eszközölhetők.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

cipő és csizmagyár. Császári és királyi közös hadsereg szerződéses szállítók.
Nagyvárad.

Fióközletek:

Nagyvárad, Rákóczi ut Bazar épület.
Kizárólag finom különlegességek.
Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbelik.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy-ut 17. Pécs, Király-utca 7
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf-u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

Rozenzweig Róza (férj. Goldstein)

volt cs. és kir. szabadalom tulajdonos. Első orvosilag elismert

»Párisi Mellfűző Műterme.« — Alapított 1890-ben.

Nagyvárad, Rákóczi-ut (Fő-utca.) Telefon 623. sz.

6 óra alatt mérték szerint pontosan és lelkiismeretesen készít **párisi és brüsszeli fűzőket,**

osipőszoritókat, reform késmárki-féle nadrágok, testegyenestők. Raktáron tart 10 000

darab PÁRISI és ZIRKLIS fűzőket, MODELLEKET

és mind e szakba vágó kellékeket óriási választékban. Karácsony és újév alkalmával 25% engedmny.

➔ Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok ➔

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját műtermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Művezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.